

COOPERARE ȘI ASPIRAȚII DE INTEGRARE:

pașii făcuți de Moldova spre Uniune între anii 2004-2008 (Rezumat)

RITA FELFÖLDI

După căderea comunismului și prăbușirea sistemelor socialiste, pe întreg teritoriul Europei a devenit posibilă începerea procesului democratizării, însă câteva țări s-au desprins greu de trecutul sovietic, printre care putem aminti și Moldova.

Țara aflată sub conducerea Partidului Comunist (fără parteneri de coaliție) a avut de înfruntat mari greutăți, atât pe plan economic, cât și în sens politic. Noua politică europeană de vecinătate (*ENP - European Neighbourhood Policy*) a oferit cadrul necesar demarării unor strânse colaborări cu țările vecine. Astfel, în 2004 au început negocierile între UE și partea moldovenească pentru elaborarea unui program care poate apropia Moldova de exigențele și ideile europene, respectiv poate contribui la integrarea economică a țării atât în regiune, cât și în întreaga Europă. În cadrul acestui plan de acțiune, Uniunea a trasat unele dispoziții și sarcini cu ajutorul cărora a devenit posibilă realizarea reformelor democratice, înțelegând prin acestea (printre altele) apărarea drepturilor omului, independența justiției, libertatea presei, a mijloacelor de comunicare în masă; iar din punct de vedere economic, scopurile propuse au fost realizarea unui mediu investițional adecvat și reprimarea crimei organizate și a corupției. Planul de acțiune a inclus și probleme de politică de securitate, punând accent îndeosebi pe securizarea granițelor și pe rezolvarea situației transnistrene.

Însă, pe parcurs, s-a dovedit că pentru realizarea reformelor lipsesc baze fundamentale politice și sociale. În cadrul statului, partidul aflat la putere s-a aflat în situația de monopol, ținând sub comandă cele trei puteri din stat, mass-media și comerțul. Iar politica externă nefavorabilă a complicat și mai mult situația: s-au împotrivit Rusiei, care-i sprijinea anterior, în speranța că astfel UE va continua să le ofere sprijin, iar datorită acestei oponente va accepta aparenta democrație instaurată de PCRM. Însă alegerile din 2007 au convins conducerea politică a țării că UE nu va accepta sistemul clădit de partid, așa că a început din nou apropierea de Rusia. Realizarea aspirațiilor democratice a fost îngreunată și de opoziția Rusiei față de planul de acțiune, care a perceput ENP și planul ca pe o amenințare împotriva sa; s-a gândit că scopul UE este să opună Rusiei teritoriile în care aceasta avea interese. Dar, pe lângă problemele politice, putem vorbi și despre lipsuri sociale. Masele nu conștientizează cuceririle democratice, dar și dezinteresul față de politică, rămas de pe vremea socialismului, a dăinuit în moldoveni. Din cauza prezenței extrem de slabe a societății civile, masele nu pot acționa împotriva măsurilor politice, deși societatea civilă ar putea constitui o contrapondere și un control benefic al activităților politice.

Pentru întârzierea realizării directivelor ar putea fi învinovățit și Occidentul, deoarece n-a sesizat diferențele majore dintre statele Europei Centrale și Moldova. Însă, începând cu a doua perioadă a planului de acțiune, a crescut interesul față de regiune. Primii care s-au alăturat aspirațiilor Moldovei au fost țările Grupului de la Vișegrad, acumulând experiențe în schimbarea regimului care ar putea fi exemple de urmat și pentru Moldova. De curând (din 2009), Uniunea dorește realizarea unei mai strânse colaborări, prin demararea alianței denumite Parteneriatul Estic, care și-a definit aceleași scopuri care au fost formulate în planul de acțiune. În cadrul Parteneriatului Estic se dorește ajutorarea celei mai sărace țări a Europei nu doar prin sprijin material, ci și cu programe care pot contribui în mare măsură la implementarea reformelor democratice.

Având în vedere alegerile din 2009 (când a ajuns opoziția la putere), putem spune că Moldova a primit o nouă șansă ca, realizând reformele cerute, să se apropie de Europa atât politic, cât și economic și cultural.

*